

Nr 24

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner angående gift kvinnas förvärvsavdrag, m. m.

Bevillningsutskottet har till behandling i ett sammanhang upptagit följande motioner, nämligen

I) de likalydande motionerna I:66 av fru *Svenson m. fl.* samt II: 99 av herrar *Johnsson* i Skoglösa och *Larsson* i Borrby, vari hemställts, att riksdagen måtte

1. besluta att 46 § 3 mom. kommunalskattelagen såvitt gäller 1963 års och kommande års taxeringar må erhålla följande lydelse:

3 mom. Har gift kvinna haft inkomst av jordbruksfastighet eller rörelse, vari hon varit verksam i ej blott ringa omfattning, eller inkomst av eget arbete, må hon åtnjuta avdrag med 300 kronor, eller, om hon haft hemmavarande barn under 16 år, med 300 kronor jämte 20 procent av nämnda inkomst, sammanlagt dock högst med 2 000 kronor.

Har gift man haft inkomst av jordbruksfastighet eller rörelse och har hustrun utfört arbete i förvärvskällan till ett värde av minst 300 kronor, må mannen åtnjuta avdrag med nämnda belopp. Har hustrun haft hemmavarande barn under 16 år och har hon i ej blott ringa omfattning deltagit i arbetet i förvärvskällan, må mannen utöver sagda belopp åtnjuta avdrag med jämväl 20 procent av det belopp som motsvarar femtedelen av hans inkomst av förvärvskällan, dock så att det fasta avdraget och kvotavdraget sammanlagt uppgår till högst 1 000 kronor, samt

2. i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att frågan rörande utformning och förbättring av gift kvinnas förvärvsavdrag skyndsamt måtte utredas samt att förslag föreläggs 1963 års riksdag i syfte att uppnå främst dels höjning av nu gällande fasta avdrag, dels sådana grunder i övrigt att rätt till relativt högre förvärvsavdrag erhålls vid lägre inkomster, dels högre maximalt förvärvsavdrag, allt i enlighet med vad i motionerna anförts;

II) de likalydande motionerna I: 230 av herr *Schött m. fl.* och II: 275 av fru *Gunne m. fl.*, vari bl. a. hemställts, att riksdagen måtte

dels besluta

att förvärvsavdragets maximum skall höjas från 2 000 till 3 000 kronor med rätt för hustru som kan styrka högre kostnader för barnens omhändertagande än 3 000 kronor att inom ramen för 20 % av inkomsten få avdrag härför, samt

att förvärvsavdraget för gift kvinna som haft inkomst av jordbruksfastighet liksom avdraget vid s. k. faktisk samtaxering skall, där hustrun haft

hemmavarande barn under 16 år och styrkta kostnader för barnens omhändertagande som överstiger 300 kronor, medges för de verkliga kostnaderna, dock högst med 20 procent av det värde vartill hustruns arbete uppskattas,

dels ock hemställa om utredning avseende möjligheterna att ge motsvarande förbättringar åt ensamman barnförsörjare,

samt på grund härav

a) antaga följande

Förslag

till

lag om ändrad lydelse av 46 § 3 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370).

Häri genom förordnas, att 46 § 3 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

46 §.

3 mom. Har gift kvinna haft inkomst av rörelse, vari hon varit verksam i ej blott ringa omfattning, eller inkomst av eget arbete, må hon åtnjuta avdrag med 300 kronor. Har hon haft hemmavarande barn under 16 år, må hon därjämte utan särskild prövning åtnjuta avdrag med 20 procent av nämnda inkomst, sammanlagt dock högst med 3 000 kronor. Kan hustrun styrka, att hennes verkliga kostnader för barnens omhändertagande överstigit 3 000 kronor, må hon åtnjuta avdrag för dessa kostnader intill ett belopp motsvarande 20 procent av inkomsten. Har gift kvinna haft inkomst av jordbruksfastighet och har hon utfört arbete i förvärvskällan till minst 300 kronors värde, må hon åtnjuta avdrag enligt vad som sägs i nästa stycke beträffande mannen.

Har gift man haft inkomst av jordbruksfastighet eller rörelse och har hustrun utfört arbete i förvärvskällan till ett värde av minst 300 kronor, må mannen åtnjuta avdrag med nämnda belopp. Har hustrun haft hemmavarande barn under 16 år och kan det styrkas, att de verkliga kostnaderna för barnens omhändertagande överstigit 300 kronor, må mannen åtnjuta avdrag för dessa kostnader, dock högst med ett belopp motsvarande 20 procent av det värde vartill hustruns arbete uppskattas.

Avdrag enligt detta moment må åtnjutas endast om makarna levt tillsammans och den till avdrag berättigade maken under större delen av beskattningsåret varit här i riket bosatt. Avdraget må, där hustrun ej haft hemmavarande barn under 16 år, icke för makarna tillsammans överstiga 300 kronor. Har hustrun haft hemmavarande barn, må avdraget icke utan prövning överstiga 3 000 kronor. Där avdraget beräknas med hänsyn till de verkliga kostnaderna för barnens omhändertagande, må de för makarna tillsammans icke överstiga dessa kostnader.

Avdrag enligt — — — sagda kommun.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1963; dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1963 års taxering samt i fråga om efter-taxering för år 1963 eller tidigare år.

b) i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte företaga en skyndsam utredning rörande möjligheterna att bereda ensam barnförsörjare samma rätt som gift förvärvsarbetande kvinna att åtnjuta skattelättnad för sina kostnader för barnens omhändertagande samt förelägga riksdagen förslag i anledning härav;

III) de likalydande motionerna I: 341 av herr *Lundström m. fl.* och II: 417 av herr *Ohlin m. fl.*, vari bl. a. hemställts, att riksdagen måtte

besluta att förvärvsavdraget för förvärvsarbetande gift kvinna med hemmavarande barn under 16 år skall — utöver det fasta avdraget om 300 kronor — förstärkas så, att det nuvarande kvotavdraget, som är 20 % av inkomsten, höjes till 25 % av inkomsten och att avdragets maximibelopp, som nu är 2 000 kronor, höjes till 4 000 kronor, att gälla fr. o. m. 1962 års inkomster, samt att ensamstående barnförsörjare med hemmavarande barn under 16 år skall ha rätt till samma förvärvsavdrag som ovan angivits för förvärvsarbetande gift kvinna, att likaledes gälla fr. o. m. 1962 års inkomster, ävensom i skrivelse till Kungl. Maj:t begära utredning av och senare förslag till riksdagen om en fortsatt reformering av förvärvsavdragsreglerna, innefattande en höjning av avdraget i syfte att bättre tillgodose förvärvsarbetande gifta kvinnor med låga inkomster, samt en höjning av förvärvsavdraget, även i de fall familjen inte har barn under 16 år och kvinnan har förvärvsarbete utanför hemmet, jämte översyn av reglerna beträffande barnets ålder för rätt till förhöjt förvärvsavdrag ävensom av förvärvsavdragsreglerna i de fall gift kvinna har inkomst av jordbruk eller biträder maken i jordbruk eller rörelse som bedrivs av honom;

IV) de likalydande motionerna I: 453 av fröken *Andersson* och herr *Eskilsson* samt II: 552 av herr *Nordgren* och fröken *Wetterström*, vari hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte med beaktande av de i motionerna anförda synpunkterna låta företaga en skyndsam utredning rörande förvärvsavdragets utformning;

V) de likalydande motionerna I: 517 av herr *Mattsson m. fl.* och II: 627 av herr *Antonsson m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsam prövning och förslag angående möjligheterna att underlätta de ensamstående barnförsörjarnas situation genom särskild höjning av barnbidragen, vidgning av rätten till ortsavdrag och

införande av rätt till förvärvsavdrag i enlighet med vad i motionerna anförts; ävensom

VI) motionen II: 189 av herrar *Dickson* och *Hammar*, vari hemställts, »att riksdagen måtte besluta att — i syfte att råda någon bot på bristen på sjukvårdande personal vid våra allmänna sjukhus — försöksvis under en lämplig begränsad tidsperiod, t. ex. fem år, sådan åtgärd skall vidtagas, att inkomst, som styrkes vara förvärvad av gifta f. d. sjuksköterskor och sjukvårdsbiträden genom hel- eller deltidstjänst vid allmänna sjukvårdsinrättningar, skall beskattas särskilt (som om den varit den enda inkomst vederbörande åtnjutit), och vara undantagen sambeskattningen, samt att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till härför erforderlig författningsändring».

Motionerna I: 517 och II: 627 har såvitt angår frågan om höjning av barnbidragen hänvisats till lagutskottet och i övrigt till bevillningsutskottet, som i förevarande betänkande behandlar motionerna endast i vad de avser införande av rätt till förvärvsavdrag för ensamstående barnförsörjare.

Övriga ovannämnda motioner har i sin helhet hänvisats till bevillningsutskottet. I motionerna I: 230 och II: 275 samt motionerna I: 341 och II: 417 har jämväl framställts i detta betänkande ej upptagna yrkanden. Dessa yrkanden behandlar utskottet i andra sammanhang.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framställda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför inte lämnas i det följande, hänvisa till motionerna I: 66, I: 230, I: 453, II: 189, II: 417 och II: 627.

Gällande rätt

Vid 1960 års riksdag genomfördes ändringar i familjebeskattningen på grundval av ett förslag i ämnet av 1957 års sambeskattningsrevision. Lagstiftningen, som trädde i kraft från och med 1961 års taxering, innebar skattelättnader för förvärvsarbetande gifta kvinnor med minderåriga barn och för ensamstående barnförsörjare. Numera gäller samma bestämmelser i fråga om förvärvsavdrag vid den statliga och den kommunala beskattningen. Bestämmelserna, som återfinns i 46 § 3 mom. kommunalskattelagen, innebär i huvudsak följande.

Har gift kvinna haft inkomst av rörelse, vari hon varit verksam i ej blott ringa omfattning, eller inkomst av eget arbete, får hon avdrag med 300 kronor (det s. k. fasta avdraget), eller, om hon haft hemmavarande barn under 16 år, med 300 kronor jämte 20 procent av inkomsten (det s. k. kvotavdraget), sammanlagt dock högst med 2 000 kronor. Har gift kvinna haft inkomst av jordbruksfastighet och har hon utfört arbete i förvärvskällan till minst 300 kronors värde, medges henne avdrag med detta belopp.

Har gift man haft inkomst av jordbruksfastighet eller rörelse och har

hustrun utfört arbete i förvärvskällan till ett värde av minst 300 kronor, må mannen åtnjuta avdrag med nämnda belopp.

Bestämmelserna rörande förvärvsavdrag bör sammanställas med ortsavdragsreglerna, vilka i likhet med de förstnämnda är likalydande vid den statliga och den kommunala taxeringen. Även ortsavdragsbestämmelserna genomgick vissa ändringar i samband med 1960 års riksdags beslut rörande familjebeskattningen, innebärande bl. a. att ensamstående skattskyldig med hemmavarande barn under 16 år tillerkändes rätt till samma ortsavdrag som gift skattskyldig. Det tidigare uppställda kravet för att ensamstående barnförsörjare skulle äga denna rätt, nämligen att den skattskyldige hade husföreståndarinna, slopades således. Genom beslut av 1961 års riksdag har — med verkan fr. o. m. 1963 års taxering — ortsgrupperingen avskaffats genom uppflyttning av ortsgrupperna II, III och IV till ortsgrupp V, varjämte en höjning av ortsavdragsbeloppen i ortsgrupp V ägt rum. Fr. o. m. 1963 års taxering utgår på grund härav ortsavdragen för hela riket med 4 500 kronor för gift skattskyldig och för ensamstående skattskyldig med hemmavarande barn samt med 2 250 kronor för annan skattskyldig.

Olika skatteskalor gäller vid den statliga beskattningen beroende på vilket ortsavdrag som tillkommer den skattskyldige. I den skatteskala, som gäller för gifta och därmed i ortsavdragshänseende likställda, är skatteuttaget lägre än enligt den skatteskala, som tillämpas för ensamstående skattskyldiga utan barn.

Frågans tidigare behandling

Yrkanden om ändring av förvärvsavdragen av i stort sett samma innebörd som de nu i detta hänseende väckta motionsyrkandena framställdes i samband med 1961 års höstriksdags behandling av det i proposition nr 188 framlagda skatteförslaget, som bl. a. innebar lättnader av den direkta beskattningen genom höjning av ortsavdragen och sänkning av de vid taxering till statlig inkomstskatt gällande skatteskalorna. I sitt av riksdagen godkända betänkande nr 79 avstyrkte bevillningsutskottet de berörda motionsyrkandena. Utskottet uttalade därvid bl. a.

Utskottet vill erinra om att reglerna rörande familjebeskattningen reformerades genom beslut av 1960 års riksdag. Beslutet innebar i förhållande till vad tidigare gällt bl. a. en väsentlig förhöjning av förvärvsavdraget för gift kvinna med inkomst av rörelse eller eget arbete samt vidare en utsträckning av avdragsreglerna, vilka tidigare i huvudsak endast varit tillämpliga vid den statliga beskattningen, till att gälla även vid den kommunala beskattningen. Genom att samtliga ensamstående skattskyldiga med hemmavarande barn likställdes med gifta vad angår ortsavdrag och skatteskala innebar beslutet även skattelättnader för flertalet skattskyldiga tillhörande denna kategori.

Vidare vill utskottet erinra om att avsikten med den nu aktuella reformen är att åstadkomma lättnader i ekonomiskt hänseende främst för barnfamil-

jerna. Ett genomförande av förslaget medför därför att de barnfamiljer, där hustrun har förvärvsarbete och där merkostnaderna på grund av arbetet är störst, kort efter det att skattesänkningen på grund av 1960 års reform kommit dem till del får ytterligare lättnader av inte obetydlig omfattning. Det samma blir följden för ensamstående barnförsörjare med hemmavarande barn med hänsyn till att dessa såsom nyss nämnts jämförts med gifta i fråga om ortsavdrag och skatteskala.

Enligt utskottets mening föreligger inte anledning att redan i förevarande sammanhang ånyo särskilt beakta de förvärvsarbetande kvinnornas situation genom speciella för dem avsedda lättnader vid beskattningen. Utskottet anser att de praktiska verkningarna av 1960 års reform av förvärvsavgiftsreglerna bör avvaktas, innan så omfattande åtgärder i fråga om dessa regler vidtas som de av motionärerna yrkade författningsändringarna innebär. Vad beträffar de framställda utredningsyrkandena vill utskottet erinra om att allmänna skatteberedningen enligt sina direktiv har att pröva frågan om skattebördans avvägning mellan gifta och ensamstående skattskyldiga. I denna prövning torde — såsom bevillningsutskottet underströk i våras — förvärvsavgiftens storlek och konstruktion komma att ingå. Då frågan om ytterligare reformer rörande detta avdrag således redan är föremål för utredning kan utskottet inte heller tillstyrka de ifrågakommande utredningsyrkandena.

Motionerna

Av innehållet i de förevarande motionerna må här återges följande.

I *motionerna I: 66 och II: 99* uttalas att behovet av avdrag vid s. k. faktisk sambeskattnig ännu inte blivit tillgodosett i rimlig utsträckning. Det kan inte bestridas att det särskilt inom vissa näringar, t. ex. handel, hantverk, jordbruk och trädgårdsskötsel, där s. k. familjeföretag förekommer i stor utsträckning, görs stora arbetsinsatser av gifta kvinnor, som således arbetar i mannens företag. Den inkomst, som uppstår till följd av en sådan arbetsinsats, påförs vid beskattningen mannen, men detta utgör givetvis inte skäl att ej medge en avdragsrätt som är likvärdig med den avdragsrätt som medges kvinnan för eget arbete eller egen rörelse. Inte heller kan den omständigheten att kvinnans arbetsinsats i dessa fall av faktisk sambeskattnig ofta — men ingalunda regelmässigt — görs i relativt nära anslutning till hemmet anses vara ett skäl för sämre avdragsrätt än t. ex. i de fall då gift kvinna för annans räkning utför arbete i hemmet. Enligt motionärernas mening bör i dessa fall införas rätt till kvotavdrag, d. v. s. rätt till ett större avdrag i de fall vederbörande har hemmavarande barn under 16 år. Vid remissbehandlingen av utredningsförslag rörande förvärvsavgiften har föreslagits att värdet av hustruns arbetsinsats normalt bör kunna beräknas till en femtedel av mannens inkomst, intill 3 500 kronor, och att kvotavdrag på grundval härav borde medges med 20 procent av mannens inkomst, dock högst 700 kronor, eller tillsammans med bottenavdraget högst 1 000 kronor. Motionärerna finner detta förslag rimligt avvägt och förordar — under åberopande

av statistisk undersökning rörande jordbrukarhustruns arbetsinsatser — dess genomförande åtminstone tills ytterligare erfarenheter vunnits och ytterligare förbättringar kan komma i fråga. Vidare förordas att samma kvotavdrag, som tillkommer gift kvinna med inkomst av rörelse, även skall tillerkännas gift kvinna med inkomst av jordbruksfastighet. Båda ändringarna bör tillämpas fr. o. m. 1963 års taxering.

De nuvarande fasta avdragen har varit oförändrade sedan 1952. Med hänsyn bl. a. till penningvärdets fall samt till inkomstutvecklingen och förändringarna i inkomststrukturen är en höjning av denna del av förvärvsavdragen synnerligen befogad. Då de fasta avdragen därjämte administrativt och från taxeringssynpunkt erbjuder väsentliga fördelar, är det motiverat med en höjning till 500 à 600 kronor. Med nuvarande konstruktion på förvärvsavdragen i övrigt vore dock en ännu större höjning av bottenavdragen motiverad. Det måste nämligen antas att gifta kvinnor med relativt låga inkomster i stort sett har samma extra kostnader på grund av sitt förvärvsarbete som kvinnor med högre inkomster, emedan utgångspunkten för avdragens konstruktion är att övriga omständigheter är jämförbara. En procentuellt räknat högre avdragsrätt bör därför komma i fråga vid lägre inkomster. En fördel med en sådan utformning av förvärvsavdragen vore att den skulle vara gynnsam för deltidsarbetande.

Enligt motionärernas mening bör även en höjning av de maximala avdragsbeloppen komma i fråga. Med nu gällande regler för kvotavdrag, 20 procent dock högst 2 000 kronor, uppnås det maximala avdragsbeloppet vid en årsinkomst på 8 500 kronor. Någon avsevärd ändring som medför att det maximala avdragsbeloppet uppnås först vid högre inkomst bör inte komma i fråga. Kvotavdraget bör däremot baseras på en med stigande inkomst fallande procentuell skala. Härigenom kan även en annan konstruktion av avdraget vid dess högsta nivå komma i fråga. Som mål för höjningen av det maximala avdragsbeloppet bör dock eftersträvas en sådan effekt som erhålls, om vid nuvarande konstruktion avdragsrätten höjs t. ex. till 25 procent, högst 2 500 kronor eller 30 procent, högst 3 000 kronor.

De ändringar i grunderna för förvärvsavdragen och höjningar av avdragsbeloppen som här förordats bör utredas snarast möjligt, endera genom särskilt uppdrag till allmänna skatteberedningen eller av särskild utredning. Utredningsarbetet bör genomföras inom sådan tid att förslag kan föreläggas 1963 års riksdag.

I *motionerna I: 230 och II: 275* uttalas att förvärvsavdraget är att betrakta såsom ett omkostnadsavdrag. Avdraget når nu sitt maximum vid en hustruinkomst på 8 500 kronor. Med gällande kostnader för anskaffande av hjälp i hemmet är det uppenbarligen otillräckligt med 2 000 kronor för år, även om sådan hjälp avser det minsta möjliga. Också för det fall att modern

på annat sätt ordnar för tillsyn av barnet, torde man kunna utgå från att kostnaderna ofta blir högre än 2 000 kronor. Med hänsyn härtill förordas en höjning av maximibeloppet för avdrag utan särskild prövning från 2 000 till 3 000 kronor.

Om man sålunda tillämpar en schablonregel för flertalet förvärvsarbete mödrar, bör prövning kunna företagas för de fall som återstår och där kostnaderna kan vara högre än 3 000 kronor. Motionärerna föreslår, att hustru som kan styrka att hon haft högre kostnader än 3 000 kronor skall få avdrag härför, dock med samma begränsning som för underliggande inkomster, nämligen inom ramen för 20 procent av hennes inkomst. Även vid s. k. faktisk sambeskattnings förordas hustruavdrag för det fall att minderåriga barn finnes. Här torde man dock inte kunna tillämpa någon schablonmetod. Avdrag bör få åtnjutas för de verkliga kostnaderna för barnen, dock även här inom ramen för 20 procent av värdet av hustruns arbete. En uppskattning av detta värde måste alltså ske. Samma avdrag bör tillkomma gift kvinna med minderåriga barn, vilken haft inkomst av jordbruksfastighet.

Eftersom förvärvsavdraget utgör ett omkostnadsavdrag, sammanhängande med förekomsten av minderåriga barn, bör rätten till förvärvsavdrag inte vara beroende av huruvida den förvärvsarbetande modern är gift eller ensam har att sörja för sig och barn. Denna synpunkt kan för närvarande anses beaktad genom att ensam barnförsörjare åtnjuter dubbelt ortsavdrag. Den metod som här tillämpas kan sägas bygga på den förutsättningen att de ensamma mödrarna alltid har förvärvsarbete under hela året och därför bör åtnjuta maximalt avdrag. Med motionärernas utgångspunkt om en höjning av avdragets maximum till 3 000 kronor och samtidigt ett införande av möjlighet att efter särskild prövning få än högre förvärvsavdrag är den nuvarande metoden emellertid inte tillräcklig för att ge ensamma mödrar jämbördiga villkor med förvärvsarbetande hustrur. En förbättring för de ensamma mödrarna bör därför genomföras. Motionärerna förordar på denna punkt en utredning.

Då ett genomförande av motionärernas förslag skulle främja produktionen skulle det faktiska inkomstbortfallet för staten därvid inte bli så stort som vid en rent statistisk uträkning. Även bortsett härifrån och alltså sett på kort sikt har förslaget inga betänkliga statsfinansiella konsekvenser. För statens del torde inkomstbortfallet när reformen når sin fulla verkan icke överstiga 10 milj. kronor per år.

Vad angår yrkandena rörande förvärvsavdraget i *motionerna I: 341 och II: 417* framhålls att reglerna rörande den utanför hemmet yrkesarbetande gifta kvinnans inkomstbeskattnings i alltför ringa utsträckning tar hänsyn till de faktiska merkostnader som i dessa fall är förenade med förvärvs-

arbetet utanför hemmet. Motionärerna åberopar vissa utredningar rörande storleken av de extra utgifter, som i en tvåbarnsfamilj har direkt samband med en heltidsarbetande hustrus förvärvsarbete. De har enligt utredningarna stigit från 5 000 kronor i början av 1950-talet till ca 7 500 kronor några år senare. En väsentlig höjning av förvärvsavdragets maximum kan förväntas stimulera kvinnlig, kvalificerad arbetskraft att gå ut på arbetsmarknaden. I flertalet fall torde det här röra sig om välkvalificerad arbetskraft med särskild utbildning såsom sjuksköterskor, lärare och liknande. Genom motionärernas förslag att förvärvsavdraget i de fall familjen har barn under 16 år skulle höjas till 25 procent av kvinnans inkomst, utöver bottenavdraget om 300 kronor, samt att avdragets maximibelopp skulle höjas till 4 000 kronor, skulle alla utanför hemmet förvärvsarbetande gifta kvinnor få ett högre förvärvsavdrag och motsvarande lättnad i skatten samtidigt som avdragets maximum bättre anpassades till de faktiska merkostnaderna. Förvärvsavdragets maximum, som nu nås vid en inkomst för kvinnan av 8 500 kronor, skulle uppnås vid 14 800 kronor. Med hänsyn till att motsvarande omständigheter i allmänhet gäller de ensamstående barnförsörjarna med hemmavarande, minderåriga barn, vilket ofta påtalats i motioner i riksdagen, föreslås att samma avdrag skall gälla för dem. Härutöver förordar motionärerna utredning om en fortsatt reformering av förvärvsavdraget i olika hänseenden.

I *motionerna I: 453 och II: 552* framhålles att det numera får anses allmänt erkänt att förvärvsavdraget är avsett att vara ett omkostnadsavdrag. Härav borde följa att det i och för sig borde vara »neutralt» vid den bedömning den förvärvsarbetande modern gör när hon skall ta ställning till frågan om att eventuellt skaffa sig arbete utom hemmet. Det får med andra ord vara varken för litet eller för stort. Är schablonavdraget för generöst tilltaget får avdraget lätt den verkan att den gifta modern därav påverkas att söka arbete utom hemmet. Är å andra sidan schablonavdraget för snålt tillmätt, finner den gifta kvinnan det föga lönande att ikläda sig de kostnader för barnens vård som hon finner nödvändiga men vilka hon inte får avdrag för vid beskattningen. Förvärvsavdraget är icke i något av dessa två fall neutralt. På grund av sin storlek påverkar det otillbörligt i någondera riktningen.

De nuvarande avdragsbestämmelserna tar vidare inte någon hänsyn till om den gifta förvärvsarbetande kvinnan har blott ett eller flera minderåriga barn. Antalet minderåriga barn i en familj torde dock i ganska väsentlig grad påverka storleken av de nödiga kostnaderna. Kostnaderna påverkas även av barnets eller barnens ålder — i flerbarnsfamiljer av de yngstas ålder. Från skatteförmågasynpunkt finns alltså anledning att medge förvärvsavdrag som på något sätt varierar med hänsyn till barnens ålder.

En avdragsrätt med avseende å de verkliga kostnaderna kan icke vara helt fri. För att en skönsmässig bedömning inte skall behöva äga rum vid taxeringen bör lagstiftningen innehålla fixerade bestämmelser om avdragets maximum. Med hänsyn till förvärvsavdragets omkostnadsnatur gäller de förda resonemangen med samma styrka i fråga om förvärvsarbetande mödrar som är ogifta, änkor eller frånskilda.

Till stöd för yrkandet i *motionerna I: 517 och II: 627* anföres att tillräcklig hänsyn hittills inte tagits till de ensamstående familjeförsörjarnas situation. De speciella kostnader som är förknippade med förvärvsarbete utanför hemmet blir otvivelaktigt mer betungande för dessa än för fullständiga familjer, även om bägge makarna där har förvärvsarbete. Av ensamstående familjeförsörjare utgör mödrarna flertalet. I regel lever de också under blygsamma ekonomiska förhållanden. De saknar allttjämt — i motsats till de gifta förvärvsarbetande kvinnorna — rätt till förvärvsavdrag. Samtidigt med att man bl. a. undersöker möjligheterna att för denna kategori människor med barn som studerar efter 16 års ålder utsträcka reglerna för ortsavdraget att gälla några år längre bör rätten till förvärvsavdrag för ensamstående förvärvsarbetande mödrar prövas. Även härvid bör beaktas möjligheterna till en höjning av ifrågavarande åldersgräns i de fall då barnen till de ensamstående föräldrarna studerar. Utvecklingen på utbildningsområdet — den nioåriga obligatoriska skolan samt de av 1957 års skolberedning föreslagna tvååriga fackskolorna — har lett till att 16 år inte längre kan betraktas som den genomsnittliga åldern för inträde i arbetslivet.

I *motionen II: 189* erinras om att det för närvarande råder personalbrist i sjukvården. Många anser emellertid att det finns utbildad personal, som under vissa förhållanden gärna skulle stå till förfogande för att rycka in på de tomma platserna. Man syftar på den stora mängden av gifta f. d. sjuksköterskor och sjukvårdsbiträden. För många gäller, att det blir endast en obetydlig nettobehållning kvar av de eventuella inkomster som de skulle kunna få genom extraarbete i sjukhusen. Kanske skulle många av dem mer än gärna åter gå i tjänst inom den allmänna sjukvården om de finge behålla en större del av sådana tänkta inkomster. Endast ett praktiskt försök kan ge besked om det riktiga däri och motionärerna föreslår att ett sådant utföres. Sjukvården är en samhällsviktig angelägenhet i särklass, vilket utesluter risken för att ett experiment skulle skapa besvärliga prejudikat.

Utskottet

I förevarande motioner har framställts ett flertal yrkanden rörande förvärvsavdrag för kvinnor med egen inkomst eller som biträder mannen i viss förvärvsverksamhet. Yrkande har även framställts om särskild skattemässig behandling av gift kvinnas inkomst i den mån den erhålles genom arbete i den allmänna sjukvården.

Vad först angår gift kvinna med inkomst av eget arbete eller rörelse gäller för närvarande ett s. k. fast avdrag om 300 kronor. Har den gifta kvinnan minderåriga barn förhöjes avdraget med 20 procent av rörelse- respektive arbetsinkomsten, dock högst med 1 700 kronor, s. k. kvotavdrag, så att högsta avdragsbelopp blir 2 000 kronor.

I motionerna I:230 och II:275 yrkas att förvärvsavdragets maximibelopp fr. o. m. 1964 års taxering måtte höjas till 3 000 kronor samt att gifta kvinnor, som kan styrka högre kostnader i anledning av förvärvsarbetet än 3 000 kronor för omhändertagande av minderåriga barn, skall medges avdrag för dessa kostnader, dock högst med 20 procent av inkomsten. Även i motionerna I:341 och II:417 yrkas höjning av maximibeloppet men till 4 000 kronor. Vidare yrkas i dessa motioner att procenttalet för beräkning av kvotavdraget skall höjas från 20 till 25 procent. De i sistnämnda motioner föreslagna ändringarna skulle innebära att högsta förvärvsavdrag skulle uppnås vid en inkomst av 14 800 kronor.

Såsom framgår av den ovan lämnade redogörelsen var bestämmelserna rörande förvärvsavdraget föremål för översyn vid 1960 års riksdag. Därvid skedde bl. a. en höjning av det för gift kvinna med inkomst av rörelse eller eget arbete gällande avdraget. Sålunda höjdes maximibeloppet från dittillsvarande 1 000 kronor till 2 000 kronor genom förhöjning av kvotavdraget. Vidare skedde en väsentlig utsträckning av reglernas giltighetsområde i det att kvotavdraget, som tidigare endast kunnat avräknas vid den statliga inkomsttaxeringen, även medgavs vid den kommunala beskattningen. Av det sagda framgår att en väsentlig höjning av förvärvsavdraget för gift kvinna nyligen ägt rum.

I motionerna understrykes att förvärvsavdraget bör ses som ett omkostnadsavdrag och att detsamma med hänsyn till de nuvarande kostnaderna för omhändertagande av barn är otillräckligt. En förhöjning kan enligt motionärernas mening antas få till resultat att kvalificerad kvinnlig arbetskraft i högre grad än för närvarande söker sig ut i arbetslivet, inte minst på områden där det råder brist på arbetskraft.

Utskottet anser sig i anslutning härtill böra framhålla att förvärvsavdragets effekt såsom pådrivande faktor då det gäller gift kvinnas vilja att ta eller kvarstå i förvärvsarbete inte bör överdrivas. Det torde otvivelaktigt förhålla sig så att de gifta kvinnornas val i detta hänseende påverkas av en mångfald faktorer, därvid beskattningen givetvis inte är utan betydelse men inte sällan torde spela en underordnad roll.

Det bör vidare understrykas att förvärvsavdraget utformats såsom ett schablonavdrag bl. a. med hänsyn till svårigheterna att fastställa vilka kostnader som i de enskilda fallen kan anses vara föranledda av förvärvsarbetet. Avdragets konstruktion medför att det tillkommer den som inte haft särskilda kostnader i detta hänseende, liksom att endast otillräckligt av-

drag medges den som haft kostnader över viss gräns. Till en del är detta förhållande motiverat av att kostnaderna för omhändertagande av barn växlar med barnets ålder. Det bör också ihågkommas att avdragets schablonnatur visar sig även däri att avdraget inte påverkas av antalet barn i hemmet.

Enligt utskottets mening bör de praktiska verkningarna av 1960 års reform avvaktas innan så vittgående ändringar vidtas som de i motionerna framförda förslagen innebär. Utskottet vill i detta sammanhang erinra om att nyssnämnda reform beräknades medföra ett betydande skattebortfall inte minst för kommunerna, nämligen ca 50 milj. kronor, för vilket särskild kompensation av statsmedel inte utgår. Ett bifall till motionsyrkandena skulle innebära ett ytterligare, icke oväsentligt skattebortfall, vilket kommunerna i nuvarande ekonomiska läge skulle få stora svårigheter att bära utan att vidta utdebiteringshöjningar.

Härjämte anser sig utskottet böra framhålla att ett bifall till yrkandet i motionerna I:230 och II:275 inte skulle medföra någon förhöjning av förvärvsavdraget för gifta kvinnor med inkomster understigande 8 500 kronor. Det i motionerna I:341 och II:417 ställda yrkandet skulle däremot — med hänsyn till att procentsatsen för beräkning av kvotavdraget föreslås skola utgöra 25 mot nu 20 — innebära viss förhöjning av avdraget för denna kategori inkomsttagare. Förhöjningen skulle maximalt, d. v. s. i inkomstläget 8 500 kronor, utgöra 425 kronor.

Enligt utskottets mening bör förvärvsavdragets natur av schablonavdrag bibehållas utan undantag, och utskottet kan således inte heller tillstyrka det i motionerna I:230 och II:275 framställda yrkandet att avdrag för gift kvinnas faktiska merkostnader för barn i viss utsträckning skulle medges. Det må nämnas att den föreslagna möjligheten till förhöjning av avdraget utöver det av motionärerna förordade maximibeloppet för schablonavdraget, 3 000 kronor, endast skulle tillkomma gifta kvinnor med inkomst överstigande 13 500 kronor.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna I:230 och II:275 samt motionerna I:341 och II:417 i nu förevarande del.

För närvarande kan kvinnor, som taxeras såsom ensamstående, inte erhålla förvärvsavdrag. I motionerna I:341 och II:417 yrkas att sådant avdrag måtte införas för ensamstående barnförsörjare, som har hemmavarande barn under 16 år, samt att avdraget bestämmes till samma belopp som motionärerna föreslagit beträffande gift kvinna med hemmavarande barn.

Utskottet vill erinra om att förhöjt ortsavdrag sedan länge gällt för ensamstående skattskyldiga med hemmavarande barn och att 1960 års reform av familjebeskattningen bl. a. innebar en ytterligare förhöjning av ortsavdraget för huvuddelen av denna kategori inkomsttagare genom att de ge-

nerellt erhöll samma ortsavdrag som gifta, varmed följde den för gifta gällande lägre skatteskalen. Tidigare hade ensamstående barnförsörjare kunnat få samma ortsavdrag och skatteskala som gift endast under förutsättning att de hade husföreståndarinna i hemmet. Ett av skälen till den år 1960 beslutade särbehandlingen av ensamstående barnförsörjare var att förvärvsavdrag inte medgavs ensamstående kvinnor med hemmavarande barn, vilka utgör den alldeles övervägande delen av hithörande skattskyldiga. Med hänsyn till att förvärvsavdraget utgjort ett särskilt med samtaxeringen av äkta makar sammanhängande avdrag ansågs det olämpligt att utsträcka avdraget till nya kategorier skattskyldiga.

Mot denna bakgrund ter det sig knappast motiverat att nu tillerkänna förvärvsavdrag åt ensamstående barnförsörjare. Det må i detta sammanhang framhållas att 1961 års höstriksdags beslut om höjning av ortsavdragen innebär en kraftigare höjning av ortsavdraget för gifta och därmed även för ensamstående vårdnadshavare än för andra ensamstående skattskyldiga. Medan tidigare skillnaden i ortsavdrag mellan gifta och med dem jämställda samt ensamstående inte i något fall översteg förvärvsavdragets maximum, 2 000 kronor, uppgår fr. o. m. nästa års taxering skillnadsbeloppet i hela riket till 2 250 kronor.

Utskottet avstyrker med det nu sagda lagstiftningsyrkandet i motionerna I:341 och II:417 om förvärvsavdrag för ensamstående barnförsörjare.

Vad härefter angår förvärvsavdrag för gift kvinna med inkomst av jordbruksfastighet och vid s. k. faktisk sambeskattning, d. v. s. de fall då gift kvinna biträder mannen i dennes rörelse eller jordbruk, gäller för närvarande att ett fast avdrag med 300 kronor medges om värdet av kvinnans arbete i förvärvskällan uppgår till detta belopp. Vid faktisk sambeskattning tillkommer avdraget mannen. I motionerna I:66 och II:99 yrkas att gift kvinna med inkomst av jordbruksfastighet medges kvotavdrag enligt samma grunder som för närvarande tillämpas då gift kvinna har inkomst av eget arbete eller rörelse. Även för fall av faktisk sambeskattning förordas i nämnda motioner kvotavdrag, men beräknat enligt särskilda regler. Avdraget bör enligt motionärernas mening bestämmas till 20 procent av det belopp som motsvarar mannens inkomst, dock högst 700 kronor. Kvotavdrag yrkas också i motionerna I:230 och II:275, därvid motionärerna för båda nu ifrågavarande fall förordar ett avdrag av i stort sett motsvarande konstruktion som de föreslagit såsom allmän regel för förvärvsavdrag, således avdrag för de verkliga kostnaderna för barnens omhändertagande, dock högst med 20 procent av det värde, vartill hustruns arbetsinsats kan uppskattas.

Då förevarande yrkanden tidigare varit föremål för prövning i riksdagen har från bevillningsutskottets sida framhållits att förvärvsavdraget grundar

sig på en presumtion för att den gifta kvinnan har särskilda kostnader för vård av de minderåriga barnen. De grupper, som nu avses, nämligen främst hustrur till rörelseidkare och lantbrukare, kan inte antas i regel utföra arbete i förvärvskällan under sådana förhållanden att merkostnader för barnens vård uppkommer så generellt att de kan motivera ett schablonmässigt beräknat och medgivet avdrag för sådana kostnader.

Vad sålunda anförts anser utskottet alltjämt äga giltighet, varför utskottet avstyrker ifrågavarande motionsyrkanden.

Utskottet har vidare att ta ställning till framställda utredningsyrkanden om förvärvsavdraget. Härutinnan begäres i motionerna I:453 och II:552 en allmän översyn rörande förvärvsavdragets utformning. Vidare yrkas i motionerna I:341 och II:417 utredning med särskild inriktning på en höjning av förvärvsavdraget för kvinnor med låga inkomster och för kvinnor utan barn liksom för kvinnor med inkomst av jordbruksfastighet. Även frågan om barns ålder och förvärvsavdrag vid faktisk sambeskattning bör uppmärksammas. Det i motionerna I:66 och II:99 ställda utredningsyrkandet tar främst sikte på en höjning av det fasta avdraget och av maximibeloppet. I motionerna I:517 och II:627 förordas — i syfte att underlätta de ensamstående barnförsörjarnas problem — bl. a. en skyndsam prövning av möjligheterna att införa rätt till förvärvsavdrag för dem. I stort sett samma yrkande framföres i motionerna I:230 och II:275.

Utskottet vill erinra om att allmänna skatteberedningen enligt sina direktiv har att pröva frågan om skattebördans avvägning mellan gifta och ensamstående skattskyldiga. I denna prövning torde förvärvsavdragets storlek och konstruktion komma att ingå. Då således frågan om ytterligare reformer rörande detta avdrag redan av Kungl. Maj:t hänskjutits till utredning, och utskottet inte anser skäl föreligga att utbryta de i motionerna berörda spörsmålen till särskild behandling, anser sig utskottet inte heller böra tillstyrka de framställda skrivelseyrkandena.

Utskottet har slutligen att ta ställning till yrkandet i motionen II:189 att inkomst, som förvärvats av gift kvinnlig sjukvårdspersonal, under viss tidsperiod skall beskattas särskilt och vara undantagen sambeskattning. Då ett bifall till detta yrkande bl. a. skulle strida mot den till grund för vårt inkomstskattesystem liggande principen att skatt skall utgå efter förmåga, kan utskottet inte biträda förslaget.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) *beträffande ändrad lagstiftning rörande förvärvsavdrag för gift kvinna med inkomst av jordbruksfastighet, rörelse eller eget arbete och för gift man, vars hustru utför arbete i mannens jordbruk eller rörelse, ävensom för ensamstående barnförsörjare*

att följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I:66 av fru Svenson m. fl. samt II:99 av herrar Johnsson i Skoglösa och Larsson i Borrby,

2) de likalydande motionerna I:230 av herr Schött m. fl. och II:275 av fru Gunne m. fl., ävensom

3) de likalydande motionerna I:341 av herr Lundström m. fl. och II:417 av herr Ohlin m. fl., samtliga motioner i vad de avser förevarande frågor, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

B) *beträffande utredning rörande förvärvsavdraget*
att följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I:66 av fru Svenson m. fl. samt II:99 av herrar Johnsson i Skoglösa och Larsson i Borrby,

2) de likalydande motionerna I:230 av herr Schött m. fl. och II:275 av fru Gunne m. fl.,

3) de likalydande motionerna I:341 av herr Lundström m. fl. och II:417 av herr Ohlin m. fl.,

4) de likalydande motionerna I:453 av fröken Andersson och herr Eskilsson samt II:552 av herr Nordgren och fröken Wetterström, ävensom

5) de likalydande motionerna I:517 av herr Mattsson m. fl. och II:627 av herr Antonsson m. fl., samtliga motioner i vad de avser förevarande frågor, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

C) *beträffande gift kvinnlig sjukvårdspersonals inkomst*
att motionen II:189 av herrar Dickson och Hammar icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 13 mars 1962

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar John Ericsson, Einar Eriksson, Erik Jansson, Söderquist, Gustaf Elofsson, Stefanson, Yngve Nilsson*, Wärnberg, Gösta Jacobsson och Wirmark; samt

från andra kammaren: herrar Brandt i Aspabruk, Allard, Nilsson i Svalöv, Kärlander, Rydén, Andersson i Essvik, Eriksson i Bäckmora*, fru Holmqvist, fru Nettelbrandt* och herr Björkman.

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.

Reservationer:

I) av herrar *Gustaf Elofsson* och *Eriksson* i Bäckmora, vilka under åberopande av innehållet i de likalydande motionerna I:66 av fru *Svenson* m. fl. samt II:99 av herrar *Johnsson* i Skoglösa och *Larsson* i Borrby ansett, att utskottet bort under A 1) hemställa,

att riksdagen med bifall till förenämnda motioner, såvitt nu är i fråga, måtte antaga följande

Förslag

till

*lag om ändrad lydelse av 46 § 3 mom. kommunalskattelagen
den 28 september 1928 (nr 370)*

Härigenom förordnas, att 46 § 3 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

46 §

3 mom. Har gift kvinna haft inkomst av jordbruksfastighet eller rörelse, vari hon varit verksam i ej blott ringa omfattning, eller inkomst av eget arbete, må hon åtnjuta avdrag med 300 kronor, eller, om hon haft hemmavarande barn under 16 år, med 300 kronor jämte 20 procent av nämnda inkomst, sammanlagt dock högst med 2 000 kronor.

Har gift man haft inkomst av jordbruksfastighet eller rörelse och har hustrun utfört arbete i förvärvskällan till ett värde av minst 300 kronor, må mannen åtnjuta avdrag med nämnda belopp. Har hustrun haft hemmavarande barn under 16 år och har hon i ej blott ringa omfattning deltagit i arbetet i förvärvskällan, må mannen utöver sagda belopp åtnjuta avdrag med jämväl 20 procent av det belopp som motsvarar femtedelen av hans inkomst av förvärvskällan, dock så att det fasta avdraget och kvotavdraget sammanlagt uppgår till högst 1 000 kronor.

Avdrag enligt — — — 2 000 kronor.

Avdrag enligt — — — sagda kommun.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1963; dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1962 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1962 eller tidigare år.

II) av herrar *Yngve Nilsson*, *Gösta Jacobsson*, *Nilsson* i Svalöv och *Björkman*, vilka under åberopande av innehållet i de likalydande motionerna I:230 av herr *Schött* m. fl. och II:275 av fru *Gunne* m. fl. ansett, att utskottet bort under A 2) hemställa,

att riksdagen med bifall till förenämnda motioner måtte antaga det vid motionerna fogade förslaget till lag om änd-

rad lydelse av 46 § 3 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370).

III) av herrar *Söderquist, Stefanson och Rydén* samt fru *Nettelbrandt*, vilka

dels anfört följande beträffande förvärvsavdrag för gift kvinna och för ensamstående barnförsörjare:

Förvärvsavdraget bör ses som ett omkostnadsavdrag, avsett att täcka de särskilda kostnader som i dessa fall är förenade med förvärvsarbetet utanför hemmet. De undersökningar som under senare år gjorts rörande kostnaderna för att ersätta husmoderns arbetskraft med lejd arbetskraft eller annorledes betalda tjänster för hemmets skötsel (daghem, städhjälp och liknande) visar att det nuvarande förvärvsavdraget, som är maximerat till 2 000 kronor, vida understiger dessa kostnader. Vi delar därför den uppfattning, som framförts i motionerna I:341 och II:417, att en omedelbar höjning av förvärvsavdraget bör genomföras i de fall då familjen har minderåriga barn. Höjningen bör omfatta såväl avdragets maximibelopp som den del av avdraget som beräknas efter en viss procent av kvinnans inkomst, för närvarande 20 procent. Genom att utforma förvärvsavdragets höjning på angivet sätt åstadkommes dels en bättre anpassning av avdraget till de faktiska merkostnaderna och dels en förstärkning av avdraget även vid låga inkomster. Alla utanför hemmet förvärvsarbetande gifta kvinnor med barn under 16 år skulle erhålla ett högre förvärvsavdrag. Motionärerna har föreslagit en höjning av avdragets maximum till 4 000 kronor jämte en höjning av den kvotberäknade delen av avdraget från 20 till 25 procent av kvinnans inkomst. Vi tillstyrker den i motionerna föreslagna höjningen.

Det nuvarande alltför låga förvärvsavdraget utgör otvivelaktigt ett hinder för många gifta kvinnor att ta förvärvsarbete utanför hemmet. Som motionärerna påpekat kan en så väsentlig höjning av förvärvsavdraget som här föreslås förväntas underlätta att dessa kvinnors arbetskraft och yrkeskunskaper kommer arbetsmarknaden till godo. Ur samhällets synvinkel skulle, som motionärerna vidare framhållit, en reform av dessa skatteregler verksamt bidra till att lätta den påtagliga arbetskraftsbristen på vissa områden. Den föreslagna reformen bör således ses som ett undanröjande eller i varje fall en lindring av ett produktionshämmande element i de nuvarande skattereglerna. Denna synpunkt bör också beaktas vid bedömningen av det skattebortfall som reformen skulle medföra för det allmänna. Till viss del uppväges skattebortfallet genom det tillskott i skatteunderlaget som reformen kan väntas medföra.

Samma motionärer framhåller, att motsvarande extra kostnader genom förvärvsarbete i allmänhet gäller de ensamstående barnförsörjarna med hemmavarande, minderåriga barn. Det finns därför starka skäl som talar

för att även dessa skattskyldiga bör ha rätt till förvärvsavgdrag. Vi delar motionärernas uppfattning och föreslår att beslut nu fattas om sådan ändring av skattereglerna att ensamstående barnförsörjare med hemmavarande minderåriga barn skall erhålla rätt till samma förvärvsavgdrag som gift förvärvsarbetande kvinna med hemmavarande barn under 16 år.

Även efter de förbättringar i förvärvsavgdraget som här föreslås, kvarstår ett behov av ytterligare reformering av förvärvsavgdragsreglerna. Sålunda är en ytterligare höjning av avgdraget vid låga inkomster motiverad liksom en ompövning av de nuvarande reglerna beträffande barnets ålder, nu 16 år, för rätt till förhöjt förvärvsavgdrag. Även i de fall där familjen inte har barn under 16 år är det nuvarande förvärvsavgdraget — 300 kronor — väl lågt och bör överses. Likaså är en översyn motiverad av förvärvsavgdragets regler i de fall gift kvinna har inkomst av jordbruk eller biträder maken i jordbruk eller rörelse, som innehas av honom. I särskild reservation instämmer vi i yrkande om att utredning tillsättes för översyn av förvärvsavgdragsreglerna. Vi förutsätter att de i motionerna framförda synpunkterna på en fortsatt reformering av dessa skatteregler kommer att bli beaktade vid denna översyn. Vi hänvisar till ifrågavarande reservation och framställer här de yrkanden om omedelbara ändringar för förstärkning av förvärvsavgdraget, som ovan angivits.

dels ock ansett att utskottet bort under A 3) hemställa,

att riksdagen måtte — med bifall till de likalydande motionerna I:341 av herr Lundström m. fl. och II:417 av herr Ohlin m. fl. i denna del — antaga följande

Förslag

till

*lag om ändrad lydelse av 46 § 3 mom. kommunalskattelagen
den 28 september 1928 (nr 370)*

Härigenom förordnas, att 46 § 3 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

46 §.

3 mom. Har gift kvinna haft inkomst av rörelse, vari hon varit verksam i ej blott ringa omfattning, eller inkomst av eget arbete, må hon åtnjuta avgdrag med 300 kronor, eller, om hon haft hemmavarande barn under 16 år, med 300 kronor jämte 25 procent av nämnda inkomst, sammanlagt dock högst med 4 000 kronor. Avgdrag med samma belopp må åtnjutas av ogift skattskyldig (varmed jämställes änka, änklings eller frånskild), som haft inkomst av rörelse i ovan angiven omfattning eller inkomst av eget arbete och som haft hemmavarande barn under 16 år. Har gift kvinna haft inkomst av jordbruksfastighet och har hon utfört arbete i förvärvskällan till minst

300 kronors värde, må hon åtnjuta avdrag med detta belopp.

Har gift man haft inkomst av jordbruksfastighet eller rörelse och har hustrun utfört arbete i förvärvskällan till ett värde av minst 300 kronor, må mannen åtnjuta avdrag med nämnda belopp.

Avdrag enligt detta moment må åtnjutas endast om makarna levit tillsammans och den till avdrag berättigade under större delen av beskattningsåret varit här i riket bosatt. Avdraget må åtnjutas endast om och i den mån den inkomst som berättigar till avdrag därtill förslår och må för makarna tillsammans icke överstiga 300 kronor eller, därest förhöjning av avdraget med 25 procent av inkomsten ifrågakommer, 4 000 kronor.

Avdrag enligt — — — sagda kommun.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1963, dock att äldre bestämmelser fortfarande skola äga giltighet i fråga om 1962 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1962 eller tidigare år.

IV) av herrar *Söderquist, Gustaf Elofsson, Stefanson, Yngve Nilsson, Gösta Jacobsson, Nilsson* i Svalöv, *Rydén, Eriksson* i Bäckmora, fru *Nettelbrandt* och herr *Björkman*, vilka beträffande utredning rörande förvärvs-avdraget

dels ansett att utskottet bort anföra följande:

I de till utskottets behandling nu upptagna motionerna har en rad skilda reformkrav framförts i fråga om förvärvsavdragen. Utskottet delar också uppfattningen att förvärvsavdragsreglerna är i uppenbart behov av anpassning till det faktiska kostnadsläget och andra på avdragsreglerna inverkan- de förhållanden. I vissa delar torde beslut kunna fattas om en omedelbar förbättring av avdragen. Oberoende härav bör emellertid en översyn komma till stånd med sikte på en fortsatt förbättring av avdragsreglerna. De reformkrav som förts fram i motionerna bör härvid i första hand tas upp till övervägande. Översynen synes i övrigt böra omfatta hela det nuvarande regelsystemet för förvärvsavdragen. Som allmän riktlinje bör gälla att en sådan avvägning av förvärvsavdraget bör uppnås som bättre än för närvarande anpassar detta till de faktiska merkostnader som är förenade med hustrus förvärvsarbete. Med hänsyn till omfattningen av allmänna skatteberedningens arbete anser utskottet det mest lämpligt att här förordade översyn av förvärvsavdragsreglerna sker genom särskild utredning. Översynen bör härigenom kunna ske så skyndsamt att förslag till reformerade avdragsregler kan föreläggas 1963 års riksdag.

dels ock ansett att utskottet bort under B) hemställa,

att riksdagen — med anledning av motionerna I:66 av fru Svenson m. fl. och II:99 av herrar Johnsson i Skoglösa och

Larsson i Borrby, 1:230 av herr Schött m. fl. och II:275 av fru Gunne m. fl., I:341 av herr Lundström m. fl. och II:417 av herr Ohlin m. fl. I:453 av fröken Andersson och herr Eskilsson och II:552 av herr Nordgren och fröken Wetterström samt I:517 av herr Mattsson m. fl. och II:627 av herr Antonsson m. fl. — måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t an hålla om skyndsam översyn av förvärvsavdragsreglerna var vid de i motionerna framförda förslagen och synpunkterna måtte upptagas till övervägande.